

Obsah

Slovo ke čtenáři	13
Prolog:	16
ODDÍL PRVNÍ: Počátky středověké filosofie	
I. Přehled duchovních proudů pozdní antiky a dílo Aurelia Augustina	19
II. Anicius Manlius Torquatus Boëthius	24
1. Boëthiova učitelská mise	24
2. Boëthius jako spolutvůrce latinského filosofického pojmosloví .	27
3. Rozvrh dělení věd	28
4. Boëthiovy gnoseologické názory	30
5. Boëthiův náčrt syntézy antické filosofie a křesťanské teologie ...	32
6. Stručné zhodnocení Boëthiova významu	35
III. Jan Filoponos Grammatikos	39
1. Komparace dvou současníků	40
2. Jan Filoponos a Simplikios	41
3. Filoponova kritika Aristotelovy fyziky	42
4. Filoponovo dílo a konflikt křesťanství a pohanství	46
5. Historie recepce Filoponova myšlení	51
6. Zájem o dílo Jana Filopona Grammatika v současnosti	58
IV. Dionysios Areopagita	60
1. Tajemné Divišovo autorství	60
2. Přehled spisů	61
3. Zakořenění Divišova díla v novoplatónské tradici. Stručná charakteristika Proklova díla	62
4. Cesty k poznání Boha	68
5. Idea participace	73
6. Co je zlo?	75
7. Dionysiovo postavení v dějinách filosofie	76

ODDÍL DRUHÝ: Karolinská renesance a dílo Jana Scota Eriugeny	
I. Povaha vědění v období karolinské renesance	79
II. Dílo Jana Scota Eriugeny	81
1. Eriugenovo pojetí Božího předurčení a svobody lidské vůle	81
2. Vztah rozumu a víry	83
3. Předmět díla Peri fyseón	85
4. Eriugenovo pojetí Boha	89
5. Svět, člověk a návrat všeho k Bohu	93
6. Eriugenovo místo v dějinách filosofie	98
 ODDÍL TŘETÍ: Raná scholastika a Anselm z Canterbury	
I. Stručná charakteristika doby	101
II. Anselmova filosofie v dějinných souvislostech	104
1. Anselmova koncepce vztahu rozumu a víry	104
2. Anselmovy důkazy existence Boží v Monologiu a Proslogiu	112
3. Duchovní konfrontace na prahu 12. století: Anselm kontra Roscelin	120
4. Znalost Anselmova díla v českém středověku	123
5. Hlavní protagonisté dějinného dialogu o Anselmově nahlédnutí nepochybnosti existence Boží	125
 ODDÍL ČTVRTÝ: Středověká renesance ve dvanáctém století	
I. Sociální a duchovní charakteristika doby	149
II. Dílo Petra Abaelarda	154
1. Abaelardova koncepce univerzálií	155
2. Abaelardova etika	160
3. Metodologický význam spisu Sic et non	161
4. Petr Abaelard a jeho působení	163
III. Spiritualita Bernarda z Clairvaux a jeho konflikt s Abaelardem ...	166
IV. Jan ze Salisbury	171
V. Symboly a dějinnost v díle Hugona od Sv. Viktora	173
VI. Poznámky k některým významným tématům dvanáctého století	177
1. Metamorfózy struktury sedmi svobodných umění	177
2. Středověký atomismus	179
3. Panteista David z Dinantu	182

ODDÍL PÁTÝ: Vrcholný středověk

I. Některé aspekty duchovních dějin doby	185
1. Idea řádu	185
2. Formální stránka filosofické literatury	187
3. Zápas o Aristotela ve třináctém století	188
4. Význam dvou anonymních spisů	190
5. Velký solitér – Raimundus Lullus	194
II. Dva předtomášovští myslitelé	195
1. Vilém z Auvergne	195
2. Albert Veliký	196
III. Dílo Tomáše Akvinského	201
1. Význam Tomášova díla	201
2. Vztah filosofie a teologie	203
3. „Objektivita“ Tomášovy filosofie	206
4. Základy Tomášovy antropologie a její význam pro povahu metafyziky	210
5. Základní rysy a pojmy Tomášovy metafyziky	215
A. Nauka o substantci a akcidentech	218
B. Nauka o látce a formě	219
C. Možnost a uskutečnění	222
D. Nejvýznamnější dvojice pojmů Tomášovy metafyziky: bytnost a bytí	223
6. Problematika existence a povahy Boží	230
7. Poznámky k Tomášovým kosmologickým názorům	240
8. Tomášovy názory noetické	243
9. Tomášova etika	250
10. Tomášovy názory na společnost a sociální učení katolické církve	259
11. Dějinné osudy Tomášovy filosofie	263
IV. Latinský averroismus a Siger z Brabantu	268
V. Františkáni, augustinismus a Bonaventura	272
1. Povaha filosofie myslitelů františkánského řádu	272
2. Charakteristika Bonaventurovy filosofie	273
3. Rozdělení filosofických disciplín	278
4. Vztah k antické tradici	279
5. Bonaventurova teologie dějin	280
6. Bonaventurův vliv	283
VI. Oxfordské centrum a Roger Bacon	284

VII. Tři vklady středověké filosofie do pokladnice dějin myšlení a kultury	289
1. Význam sporu o univerzálie	290
2. Význam povahy názoru na lidský intelekt	291
3. Problematika liberum arbitrium	294
ODDÍL ŠESTÝ: Pozdní scholastika	
I. Charakteristika pozdní scholastiky	299
II. Jan Duns Scotus	307
1. Scotovo pojetí teologie a její vztah k filosofii	308
2. Scotova nová metafyzika	311
3. Scotův důkaz existence Boží	315
4. Poznámky ke Scotově gnoseologii	317
III. Vilém Ockham	321
1. Ockhamova koncepce Boha	322
2. Kritika metafyziky a povaha světa	324
3. Ockhamova koncepce poznání a univerzálií	326
4. Ockham a dějiny filosofie	332
5. Úvahy o dějinné aktuálnosti Ockhamova myšlení	333
IV. Mikuláš z Autrecourtu	337
1. Stručný přehled doxografie	339
2. Myšlení Mikuláše z Autrecourtu na pozadí vývoje aristotelismu	346
3. Zpochybnění klíčových pojmů scholastické filosofie	352
A. Kritika pojmu substance	352
B. Zpochybnění kauzálního pojetí skutečnosti	354
C. Zpochybnění principu participace a analogie	355
D. Kritika nauky o transcendentáliích	356
E. Otřesení středověkého řádu jsoucího	357
4. Náčrt Mikulášova filosofického systému	357
A. Hledání „prvního principu“	357
B. Obraz reálného světa	359
C. Paralelnost reálného a intencionálního světa	361
5. Mikuláš z Autrecourtu jako anticipátor pozdějšího filosofického vývoje	364
6. Poznámky k Mikulášově noetice	367
7. Problematika hodnocení Mikulášova filosofického díla	370

V. Filosofická spekulace Mistra Eckharta	372
1. Metafyzika Mistra Eckharta	372
2. Eckhartova nauka o stvoření	374
3. Eckhartovo pojetí Boha	375
4. Stručné zhodnocení Eckhartova významu	376
ODDÍL SEDMÝ: Antologie	
I. Aurelius Augustinus <i>De doctrina christiana</i>	379
II. Jan Filoponos Grammatikos <i>O věčnosti světa proti Aristotelovi</i>	380
III. Tomáš Akvinský <i>O potenci Boží</i>	391
IV. Bonaventura <i>Quaestiones disputatae de Scientia Christi</i>	397
Poznámky	401
Jmenný rejstřík	431
Věcný rejstřík	438

